

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugos-
lavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 84.—
za pol leta 42.—
za štiri leta 21.—
za en mesec 7.—
Za inosumnstvo celoletno K 95.—

Sobotna izdaja: —
za celo leto K 15.—
za inosumnstvo 20.—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvarsta (30 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 1-20
uračni razglas . . . po K 1-50
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 50/9 mm K 6.—

Poslano:
Enostopna petstvarsta K 3.—
Izključno vsak dan izvenredni po-
srednik in dan po pramniku
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici šte. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nestransko pismo se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava, št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 5. — Račun politne hrane.
Ljubljanske št. 850 na parafetu in št. 349 na oglašev.
avstr. in češko 24.797, ogr. 26.511, bozn.-horo. 7562.

Dr. Lovra Pogačnika zadnja pot.

Včeraj se je slovensko katoliško ljud-
stvo poslovilo od svojega bojevznika in
zvestega delavca na veličasten način. Od
vseh strani so prihiteli zastopstva kršč.
socialnih organizacij, prav od povsod pa
so privreli zastopniki naše organizirane
katoliške mladine, da izkažejo zadnjo lju-
bezen in čast svojemu vzornemu budi-
telju in voditelju.

Hrvatsko ljudstvo je poslalo na zadnjo
pot našega Lovra svoje zastopstvo. Prišli
so: Uniatski škof dr. Njaradi iz Kri-
ževcev, dr. Pero Rogulja iz Zagreba,
dr. Avgust Juretič, profesor z Reke
ter zastopnik Domačija jurist Pero La-
sič.

Zjutraj ob pol 7. uri je bil rekviem za
rajnika dr. Krekom pri sv. Jakobu, kate-
rega so se udeležile naše ljubljanske or-
lovske in delavske organizacije in dr.
Krekove osebni prijatelji. V bližini dr. Kre-
kove vile je pa ležal na mrtvaškem odru
učenec dr. Kreka: katoliški jugoslovanski
politik, organizator mladine, dr. Lovro
Pogačnik.

Ogromne množice ljudstva so v pone-
deljek in včeraj oblegale rakev s truplom
dragega pokojnika. Ob mrtvaškem odru
sta stala po dva Orla kot častna straža.
Prostovoljno se je k tej službi ljubezni ogla-
silo toliko Orlov, da so le nekateri prišli
na vrsto.

Ljubezen in spoštovanje, ki so je Orli
in z njim tisoči ljudstva te dni, posebno
pa na dan pogreba izkazovali svojemu
Lovru, bodi njegovi blagi družini saj mala
utega na tej težki in prebrdki izgubi. Bog
tolaži plemenito ženo in njegove dobre
otročiče! Vaš in naš Lovro bo pri svojem
Gospodu prejel za svojo ljubezen, zvestobo
in delo lepše in trajnejše plačilo, kakor bi
mu je mogel dati svet.

PRED HIŠO.

Kmalu po 3. uri so se pričele po ce-
stah, kjer bi se imel vršiti pogreb, zbirati
velike množice ljudi. Prikorakalo je voja-
štvo z godbo na čelu, Orli in Orlice z vi-
šnjegorsko godbo in šolski otroci iz Mari-
janišča in Lichtenturna. Pred hišo so se
zbrali skoro vsi častniki ljubljanske garni-
zije z generalom Smiljaničem in Maistrom
na čelu; dalje zastopnik Jugoslovanskega
kluba poslanec Pišek, predsednik deželne
vlade dr. Brejc, poverjeniki dr. Verstovšek,
Golia in dr. Ravnihar, dvorni svetnik Šu-

klije, župan dr. Tavčar, podžupan dr. Tril-
ler, poslanec dr. Novak, delegat dr. Ry-
bač, kat. akad. starešinstvo, zastopniki V.
L. S., S. K. S. Z. J. S. Z., nadalje zastop-
niki vseh javnih uradov in mnogo drugih
odličnih osebnosti ter nepregledna mno-
žica ljudstva. V zraku pa je letal aeroplan
s tremi žalnimi zastavami, ki je krožil ves
čas spreveda čisto nizko. Temu aeroplanu
se je pozneje pridružil še drugi.

Ob 4. uri je proš Kalan blagoslovil
truplo pokojnega Lovrota, nakar so krsto
dvignili Orli in jo nesli na mrtvaški voz.
Pevska zveza Ljubljane je zapela žalos-
tinko »Vigred se povrne«. Nato se je pri-
čel pomikati spreved v šentpetersko cer-
kev. Skoro nobeno oko ni ostalo suho ob
prizoru, ko je stopalo in ihtelo tik za krsto
šestero malih otročičev pokojnega Lovrota.

V CERKVI.

V cerkvi sv. Petra je proš Kalan ob
asistenci duhovščine opravil mrtvaške ob-
rede. »Ljubljana« je zapela »Usliši nas
Gospod«. Nato je šel spreved po šentpe-
terski cesti, Školji ulici, Prisojni ulici, Mar-
tinovi cesti proti pokopališču sv. Križa.

SPREVED.

Takoj za križem gre nad 400 deklic
iz Lichtenturna, do 200 dečkov iz Marija-
nišča in gluhonemnice, za njimi koraka z
godbo na čelu bataljon (440 mož) drav-
skega pešpolka pod poveljstvom podpol-
kovnika Navmoviča. Naša vojska izkazuje
zadnjo čast prvemu poverjeniku za dežel-
no brambo v Sloveniji.

Za vojaški prikorakajo rajnikovi ljub-
ljenci: naši Orli in Orlice. Na čelu Orlov
koraka višnjegorska godba, zastave naših
organizacij iz Ljubljane, Vrhnike, Trbo-
velj, Trebnjega, Sostrega, z Jesenic in iz
Moravč izkazujejo zadnjo čast pokojniku.
Na pogreb je prihitelo nad 350 Orlov, Or-
lice in naraščaja, med njimi do 200 v kro-
jih. Med Orli korakajo zastopniki S. K. S.
Z., J. S. Z. in drugih organizacij, nato Pev-
ska zveza Ljubljana. Šlede nosilci ven-
cev, katere so položili na krsto: Jugoslo-
vanski klub, V. L. S., predsednik dež. vlade
dr. Brejc, častniki ljubljanske garnizije,
bivši planinski pešpolk, podčastniki tega
polka, deželno uradništvo in deželna upra-
va. Vencem je sledila duhovščina in nato
štiritivprežni mrtvaški voz z zemeljskimi
ostanki pokojnika.

Za krsto stopajo nedolžni otročiči
rajnega, ki jih je tako zelo ljubil, žalujo-
ča vdova, bratje, sestre in drugi sorodniki,
kat. akad. starešinstvo, zastopniki oblasti
in zavodov, duhovščina, prijatelji in znan-

ci ter nepregledna vrsta ljudstva. Ginljivo
je bilo, ko je korakalo ob roki usmiljenih
sester petero invalidov-slepcev. Tudi ti na-
ši največji nesrečniki so izkazali zadnjo
čast Pogačniku. Koncem spreveda so ko-
rakali skoro polnoštevilno častn. ljubljans-
ke garnizije z generaloma Smiljaničem in
Maistrom na čelu. Spreved je zaključila
baterija štirih topov.

SLOVO OB GROBU.

Ogromna množina 4—5 tisoč glav se
je zbrala ob odprti gomili dr. Pogačnika,
v katero so njegovi Orli položili rakev s
truplom svojega prvega predsednika.

Premil, gospod proš Andrej Kalan je
opravi mrtvaške molitve, glasno in iz sr-
ca so odgovarjale množice, pošiljajoč k
nebu svoje molitve.

Pevska zveza Ljubljana je zapela žal-
lostinko »Nad zvezdami«, častne salve pe-
hote so zagromele, odgovarjali so zamolkli
strelci topov v zadnji pozdrav.

Ko je izginila krsta v izkopani grob,
ko so se nanjo usuli prvi drobci prsti, je
množica ob molitvah duhovščine, ob po-
kanju pušk in gromenju topov ihtela in
plakala. Bridki plač vdove in šestero Lov-
rovih sirot se je družil z ihtenjem množice,
s solzami Orlov in njegovih fantov-vojakov
od bivšega planinskega polka. Tako na-
vadno ne legajo v grob politiki ali vojniki,
tako legajo v grob očetje in bratje, objo-
kovani od svojih sinov in bratov.

V imenu S. L. S. se je poslovil od svo-
jega prijatelja in sobojevnika

prof. Bogumil Remec.

Dragi Lovro! Izšel si iz revne delav-
ske vasice in si že kot otrok poslušal pe-
sem kraškega klavira ter v mladih letih
gledal trpljenje in bedo našega delavskega
ljudstva. Videl si pa tudi, ko si se vzpel
na skalo vrh rebri nad domačo vasjo, le-
poto slovenske zemlje, lepoto naših pla-
ninskih višav, lepoto gorenske ravani do
Triglava. Že tedaj, v mladosti, je Tvoja
mekha duša z vso silo vžljubila slovensko
domovino in začrtana Ti je bila življenska
pot: živeti svojem ljudstvu. Pričel si pri
sebi, ker le oni more ljudstvu kaj dati, ki
sam kaj ima. Nabral si duševnih zakladov,
izbral si učenika Janeza Evangelista Kre-
ka, ki Ti je vcepil v Tvoje srce misel, da
je odrešenje ljudstva mogoče le v krščan-
skih načelih. Držal si se teh načel doma,
v svoji družini, v uradu, v javnosti. Zato si
brez ozira na strankarsko pripadnost po-
magal vsakemu trpinu, ki se je zatekel
k Tebi. Zato si izpolnjeval z izredno vest-
nostjo svoje dolžnosti. Sam si šel v vojsko

po kal smrti, mnogim drugim si pa s svojo
intervencijo rešil življenje in obrisal solze
marsikateri materi in marsikateri ženi, ki
bi bila sicer danes vdova.

In koliko si storil za one kraje, ki da-
nes ječe v robstvu, koliko si storil za soln-
čno Vipavsko in Tebi tako prikljubljene
I. ras! Ranjki Žitnik ni mogel dobiti vred-
nejšega naslednika!

Dragi tovariši! Nam vsem je bila za
vzor Tvoja delavnost, Tvoja požrtvoval-
nost, Tvoja vztrajnost v dobrem in Tvoj
pogum, ko si zagovarjal s prepričevalno
besedo svoje nazore. Nisi se strašil truda,
nikdar nisi valil bremena na tuje rame.
Obljubljamo Ti, da bomo zvesto spolnje-
vali Tvojo poslednjo voljo: držali se bo-
mo Tvojih načel, ker so svoboda naša.

Dragi Lovro! Tvoji tovariši, Tvoji pri-
jatelji žalujemo, domovina plaka ob od-
prtem grobu. Tolaži nas le trdna vera, da
Ti je Večna Pravica dodelila obilno pla-
čilo za udano in zvesto službo Bogu in na-
rodu.

Sprejmi naš zadnji pozdrav in našo
zadnjo prošnjo: Bodi poslanec in pripro-
šnik našega ljudstva, posebno kraškega in
goriškega ljudstva pri vsemogočnem Bogu.

Slovo Orlov in S. K. S. Z.

V imenu bratov Orlov in sester Orlic
ter vse naše slov. kršč. socialne izobraže-
valne organizacije se je poslovil predse-
dnik Orlovske zveze br. Jože Pirce od
svojega mrtvega brata in voditelja:

Dragi brat Lovro! Položili Te bode-
mo v prežgodnji grob. Ob odprtem grobu
žaluje Slovenski Orel, ki je izgubil s Te-
boj svojega očeta in vodnika. Utihi si Ti,
ki si nas s svojim močnim, a vedno nežno-
ljubečim glasom tolikokrat bodril k delu,
vztrajnosti, poštenosti in požrtvovalnosti,
Ti, čigar mladeniško navdušenje je ohrab-
rilo vsakogar, kdor Te je slišal. Ugasil je
ogelj Tvojih oči, uihnil glas Tvojih ustnic.
Bridko občutimo praznoto, ki je nastala s
Tvojo smrtjo v naših vrstah. Od leta 1907
si stal na čelu orlovske organizacije, pre-
živel z njo vse boje in težave, dočakal tu-
di njen napredek. Kronika orlovske or-
ganizacije priča o Tvojem delu; nedelja za
nedeljo na fantovskih taborih in zborova-
njih, večer za večerom na fantovskih se-
stankih, nikjer nisi manjkal, kjer Te je bi-
lo treba, vsem si rad ustregel, poznal si do
dobra dušo naših kmečkih in delavskih
fantov, odtod moč Tvojega govora, ki je
vžgal v naših srcih vedno novega ognja za
orlovsko misel. In še letos, ko si vsled obil-
lice političnih poslov odložil predsedniško
mesto in postal častni član Zveze, si še

LISTEK.

Narodni „Križev pot“ ko- roških Slovencev.

Piše dr. Val. Rožič.

(Konec.)

Mine nekaj minut. Vstopita kontrolni
stražmojster in »financar«. Obrne se proti
tov. Renkotu, ki je prvi — meni nasproti
— pri vratih sedel. »Prosim potni list
(Passierschein)«. Tov. Renko: »Ta-le gos-
pod ima za oba.« V istem trenutku mu
jaz že pomolim najino slovensko priporo-
čilo za Špilje! Komaj začne žendar brati,
se že jaz oglašim s svojo mirno Ciceronovo
razlago dotične listine: »Gospod stražmoj-
ster! Stvar je ta: Midva sva koroška be-
gunca, toda (bralec naj oprostí mojemu
tretjemu narodnemu grehu!) »deutsch-
freundliche (deutschgesinnte) Kärntnerslo-
venen«. Morala sva pred dvema mesecema
ponoči hitro zbežati pred Srbi, ki so pro-
dirali proti Celovcu. Bila sva dosedaj v
Brezah (Friesach)! V naglici in zmedenosti
tisto noč nisva mogla nobenih dokumen-
tov s seboj vzeti. Sedaj nama je koroška
nemška vlada sporočila, da so Jugoslovani
že dovolili, da se beguncj že lahko vrnejo,
oziroma morajo vrniti, toda morajo imeti
dovoljenje od kake jugoslovanske oblasti.
Ker je v Gradcu najbližja taka jugoslo-
vanska oblast, ki daje potna dovoljenja za
Jugoslavijo, sva se po naročilu nemške ko-

roške vlade podala v Gradec po predpisa-
no potno dovoljenje. In to dovoljenje vse-
buje ta listina zastopništva SHS v Gradcu.«

Orožnik je mene, kakor sem z zado-
voljstvom opazil, zvesto poslušal in z ozi-
rom na dejanski politični položaj na Ko-
roškem (kakor sem videl), mojim resnim,
prepričevalnim besedam tudi verjel ter mi
dal z resnim obrazom potrebno odvezo
(absolutorij) v nemškem jeziku, rekoč:
»Da, da, že dobro! Le peljita se v Jugos-
lavijo, toda nazaj ne smeta vsaj brez pot-
nih listov ne.« Jaz nato: »Oh, saj ne bova
prišla, ko imava doma toliko dela, ker sva
cela dva meseca, najlepši poletni čas, za-
mudila.« Z uradnim poklonom in vojaškim
pozdravom, t. j. z dotikom dveh prstov
svoje čepice se je uslužno poslovil od naju.
Tudi jaz sem v imenu obeh napravil svojo
»olikano nemškutarsko« dolžnost z ozi-
rom na običajne navade »bon-tons« ali
lepega vedenja. Ločili smo se torej brez
vsakega neprijetnega »incidenta« v naj-
lepšem soglasju, da je najino potno dovo-
ljenje v polnem redu.

Na tistem sva veselja vriskala in z
nama je zavriskal tudi vlak — in mi smo
se brzo pomikali proti Arnožu (Ehren-
hausen). Smo že na — zadnji postaji:
Ehrenhausen — Arnož! Še naju je skrbelo!
Izstopimo. Polno vozov je čakalo na po-
staji, namenjenih za prevoz potnikov, ki
se hočejo peljati v Špilje ali kam drugam.
Hitro se zlezava z najinimi nerodnimi no-
gami na neki lojtrski voz ter pomagava
kričati vozniku: »Spielfeld — Špilje! Kdo

se pelje z nami?« Takoj prisedeta še dva
moška: en železničar in en civilist. Da sva
se skrivaj še vedno ozirala po orožnikih,
ki bi morda »mislili« na naju, je samo-
obsebi umevno. Toda te »nemško-uradne
nevarnosti« nisva zapazila. Postajna za-
tovrnica se odpre in mi jo zdrknemo po
beli cesti — še na nemškem ozemlju proti
Špilju. Konjček je tekkel brzo kakor vran-
ec kraljeviča Marka, vendar se nama je
zdela vožnja — dolga, za naju zelo počas-
na. Med vožnjo so nas srečavali nemški
vojaki, žendariji in oficirji, a šli so mimo
nas — mi mimo njih brez pozdrava in slo-
vesa. Pred mostom v Špilju smo. Konj se
ustavi. Mi plačamo svoj visok obolus nem-
škemu vozniku in hajd na most! Toda pred
mostom stoji še nemški cerberus in zastop-
nik rimske boginje Ceres — orožnik in
financar. Ne zmeneč se za nju, jo mahneva
na most (v navček), ki naju popelje na
drugi svet — v Jugoslavijo. In v resnici!
Ne žendar, ne financar se nista zmenila
za naju. Imela sta ravno opraviti z nekimi
drugimi, bolj »oprtnimi« strankami, najini
nahrbtniki so pa bili že čisto »shujšani«. Pomikava se počasi po mostu naprej. Na
sredi mosta se ozrem prav previdno še
enkrat nazaj. Vse v redu. Še nekaj od ve-
selja se tresočih korakov in midva sva na
druhem koncu usodnega mostu — pri ju-
goslovanski straži — v Jugoslaviji. Živela
Jugoslavija! sva zavriskala navdušeno in
veselo, da je odmevalo na obe strani so-
sednjih si držav in deroče Mure!

Ustaviva se pri kontrolni vojaški ju-
goslovanski straži. Dva podčastnika —

Srb in en Slovenec — naju sprejmeta z
uradno motrečimi pogledi. — Jaz se pred-
stavim in pokažem ono za naju tako vele-
važno zgodovinsko priporočilo — za Špilje!
Srb bere in študira latinico in naju pre-
gleduje, češ, ali bi nama verjel ali ne. Jaz
mu na kratko še povem celo najino zgod-
bo v izpolnitev »priporočila«.

Po dolgem večkratnem natančnem či-
tanju kratkega, velevažnega zgodovinskega
akta se junaški Srb osokolil ter mi z
uradno pozo in gesto dostojanstveno reče:
»Gospodine, jaz vama ne morem dovoliti
ulaza v Jugoslavijo!« No, ta bi bila pa še
najlepša si mislim. Ko sva že na cilju, v
Jugoslaviji, pa bi ne smela v domačo ko-
čo. Ne boš, brate! Rajši skočiva v Murro,
kakor pa nazaj k Švabom. Zgrabim za zad-
njo umstveno bombo, katero sem imel že
za ta slučaj pripravljeno ter rečem bratu
Srbu: »Molim vas, (dovedite) popeljite nas
do vašega najvišjega komandanta.« To je
pomagalo. Srb videč, da imam čisto vest,
me še enkrat strogo premeri od nog do
glave in reče resno: »Če je tako, pa idita
v božjem imenu v kraljestvo Srbov, Hrva-
tov in Slovencev!«

In šla sva v novo obljubljeno deželo
naših pradedov s ponosom in zavestjo, da
sva srečno premagala vse ovire in težave,
ki sva jih imela na dolgem begu iz de-
žele nemške sužnosti. — Zavriskala sva
še enkrat na glas, da se je slišalo v deveto
vas in že sva sedela pri kozarcu rujnega,
pristnega Ljutomerčana v gostilni pri ko-
lodvoru v Špilju!

vedno rad prihitel v naše vrste, pomagal nam s svetom, temelječim na bogatih izkušnjah dolgoletnega javnega delovanja. Življenje Tvoje bil je delaven dan. Hvala Ti, br. Lovro, za Tvoje delo v orlovski organizaciji, Vsega mogočnega naj Ti nakloni zasluženo plačilo.

Bratje Orli in sestre Orlice! Vse to delo tirja od nas globoke hvalečnosti do br. Lovrota. In kako mu lepše izkažemo hvalečnost kakor da stopamo po njegovih poteh. Življenje njegovo bodi nam vzor! Globoka vera je dičila našega vodnika. Ni skrilal te vere pred ljudmi, javno in očitno je kazal svoje versko mišljenje, in še več, vse korake svoje življenja je uravnaval po naukih božjih. Bil je vzor-katoličan. Vera mu je bila življenjska potreba. Tak bodi Orel! Brat Lovro izprosi nam moči, da Ti sledimo na to pot. Ker je tako vneto ljubil svojega Boga, je zamogel ljubiti iskreno tudi narod svoj. Kdo se ne spominja njegovih zaslug za prebujo naroda na koncu svetovne vojske in o priliki majniške deklaracije. In končno njegova požrtvovalnost in nesebičnost, najlepši čednosti njegovega življenja! Sodeloval je v prvi vrsti pri kulturnih izobraževalnih organizacijah, ki ne prinašajo človeku materijalne dobičke in koristi, tirjajo pa od človeka veliko duševnih in telesnih sil, prinašajo sicer kulturnemu delavcu večkrat nevhvalečnost, vendar ono tiho notranjo zadovoljnost, katero more roditi le požrtvovalno in nesebično delo.

Bratje in sestre! Br. Lovro nam je pokazal pot, hodimo po njej!

In zato bratje Orli in sestre Orlice prisezimo danes ob odprtem grobu našega častnega predsednika javno in odkrito: »Po Tvojem vzgledu, br. Lovro, hočemo živeti po naukih katoliške cerkve, delati požrtvovalno in nesebično v smislu krščanske demokratičnih načel za blagor svoje domovine.«

Prisegli smo, prisega sveta je!

»Orli moji! Množite se! Poštene fante vse združite na pota vzorov svetih. Iz žrtve Vaših in dejanj naš vzkljuje blagoslov veličja nad domovjem ljubljanim!«

Br. Lovro, hvala Ti iskrena za te besede v Tvoji oporoki. Slovenski Orel in ž njim vsa naša slovenska krščansko-socialna izobraževalna organizacija Ti z delom izkaže hvalečnost.

Kot zastopnik hrvatskega kat. senjorata in Hrvatske Ljudske Stranke je spregovoril

dr. Peter Rogulja.

Tužni zbor! Na zadnji počinak dopratismo muža, koji je u najosudnije doba našeg naroda znao, da na jednom od najtežjih mesta izvrši zadaću, koju mu je dao narod i njegovo uvjerenje. To je svoje uvjerenje, da je od Triglava do Soluna jedan narod, koji ima pravo i po Božjem i po ljudskom zakonu na državnu samostalnost, to je uvjerenje znao da i u najkritičnijim časovima sačuva i prizna. I zato je jednakom ljubavljubio sav svoj narod od sva tri imena, radio je za tu ideju iz punine svoje blage kršćanske duše, i u službi je te ideje i umro. Nama je Hrvatima blagi pokojnik posebice bliz, jer je sve svoje časove, što mu je parlamentarni posao dopustao, proboravio među našim hrvatskim narodom. U ravnoj sa Slavoniji tisuće seljaka slušale njegove zanosne riječi, da od Soče do Vardara živi jedan narod i da seljak iz pitome Slavonije ima jednako kao i onaj iz Slovenije i Srbije

V Jugoslaviji.

V Jugoslaviji! Proti večeru je šel vlak v Maribor. V Mariboru sva šla kar takoj k »Zamorcu«, ker sva bila umazana, zarjavela in razcapana kot kaka prava zamorca — in po skromni večerji sva se vlegla takoj k počitku. Zbudila sva se šele drugi dan v sredo (6. avgusta 1919) proti poldnevju. V Mariboru sva srečala prve ljube znanke iz Celovca, g. Štuhec, ki me takoj ni spoznal in g. dr. Müllerja in prof. Capudra. Veselo smo si podali po dolgem času zopet roke v pozdrav. Šla sva naprej v naš prelepi slovenski Korotan. Zvečer sva bila že v Pliberku, kjer je bil ravno krst nove državljane Vajncerlove hčerke Jugoslavice. V »Narodnem domu« sva dobila lepo število odličnih rodoljubov kakor g. prošta Einspielerja, dr. Rožmana in druge gospode. Bili smo veseli in jaz sem jim moral po Homerovo pripovedovati vse najine blodnje in tavanje od Gmündu do Pliberka.

Drugi dan v četrtek sva šla skozi Grabštajn — Zrelec — peš do Kamna. Tu nama je po priporočilu gospoda prelata Ehricha gospod kaplan Schmid postregel z dvoprežno kočijo in midva sva se zmagoslavno pripeljala v Borovlje. Bil je nenaden prihod in zato tem veselejši svidenje!

V petek 8. avgusta popoldne sem bil že v središču Slovenije — v beli Ljubljani, kamor sem šel samo zato, da sem se pri delžni vladil informiral o vprašanju osvoboditve ostalih pozabljenih, zapuščenih internirancev v Gmündu. Zvečer pa sem se že veselil prisrčnega svidenja pri dragih svojcih v Železnikih.

želju: da sva država postane pravom njegovom državom, osnovanom na onim istim principima, za koje je blagi pokojnik živio. Prijatelju Lovro! Zelim, da Tvoja draga Slovenija i Tvoji Orlovi stupaju i dalje putem, kojim si ih poveo Ti s velikim našim učiteljem drom Krekom. I sada pred prijestoljem Svevišnjega sjeta se svog izmučenog naroda, sjeti se, da još na prsima tisuća njegovih sinova leži tudinska ruka, izmoli nam od Vječne Pravde međusobnu strpljivost, ljubav i slogu. Budi nam i tamo zagovornikom, jer mi ni na Tvom grobu ne tugujemo kao oni, koji nemaju nadel U ime Hrvatskega katoličkoga senjorata i Hrvatske Pučke Stranke kličem Ti posljedni zbogom. Gospod neka pomiluje Tvoju plemenitu dušu!

V imenu slovenskega vojaštva, ki mu je pokojni dr. Pogačnik bil prvi organizator in vrhovni šef, se je od pokojnika poslovil

polkovnik Bleiweis

z besedami:

Tovariši oficirji, tovariši vojaki! — Poslavljamo se od dr. Pogačnika, ki je v najtežjem času bil vrhovni poveljnik in organizator slovenske narodne vojske. Še ni minilo leto, ko je pretela našemu slovenskemu domu velika nevarnost, da ga uničijo vračajoči se oddelki bivše avstro-ogrske armade. Le neumornemu delu dr. Pogačnika se ima slovenska zemlja zahvaliti, da je ostala rešena. V požrtvovalnem delu je porabil vse svoje moči, da organizira in disciplinira slovensko vojsko. Nato so ogrozile naše meje nemške tolpe. Tedaj je prvi on pokazal smisel za legije prostovoljcev. Sam je podal lep vzgled vsem, ko se je kot preprost vojak vpisal v legijo. Le njegov prevažni posel kot vrhovni šef slovenske narodne brambve je preprečil, da dr. Lovro Pogačnik poleg dela in trpljenja ni žrtvoval svobodni domovini tudi svoje krvi. Nepozabljen ostane slovenskemu vojaku njegov spomin. Slava mu!

Izvoznica.

Ta beseda je danes znamenje, okoli katerega se je dvignil hud in besen boj v naši javnosti. Izvoznice so za ljudstvo znamenje izkoriščanja, oderuštva in korupcije. Ti listki mu kličejo v spomin najbolj umazano in gnusno stran modernega verižništva in so pravi vzrok vsega pomanjkanja in vseh stisk, ki jih bomo doživeli v prihodnjih mescih. V tem razpoloženju ljudstva se očituje zdrav in krepek odpor naše dežele proti kapitalizmu, in v tem vidimo veselo in vspodbudno znamenje za prihodnost našega družabnega razvoja.

Izvoznice so pa imele tudi posledico, da so zmešale in ustvarile duševno zmedo, ki je kakor nalašč ustvarjena za demagogijo. Jasnó je za vsakega, da mora država, če ji leži na srcu dobrobit dežele, izvažati vse predmete, ki jih proizvajajo čez svojo potrebo. Zanikati vsako zunanjo trgovino, bi bilo nespametno in pogubonosno. Nastane pa važno vprašanje, kdo naj izvaž v tužno blago, ki ga v Jugoslaviji ne rabimo. Nastane vprašanje, ali naj bodo v to določeni zasebni kapitalisti, vojni dobijkarji in verižniki ali pa kdo drugi. Vsak protikapitalistično čuteč človek se mora upreti z energijo nameri, da bi privatni dobijkarji polnili svoje žepce na račun javnih interesov. Smatrati mora tako početje za izzivanje našega ljudstva. Za izvoz bi bila potemtakem poklicana država in združna ljudska podjetja, ker gre v tem slučaju dobiček v prid javnosti in ne posameznim ljudskim izkoriščevalcem. Edino ta dva činitelja bi imela v socialno upravljani in sodobno urejeni državi voditi naš izvoz. Vsaka izvoznica, ki je naslovljena na koga drugega, je protisocialna in mora izzvati le ogorčenje.

Kdor ni tedaj sploh proti zunanji trgovini — na tem stališču ne more pa stati nihče v naši državi — ne sme kar tiaveno besedičiti o izvoznikah in staviti nespametno zasebne sleparje v eno vrsto z ljudskimi združnimi organizacijami, ki delajo za blagor širokih plasti naroda in ne za osebni profit. Najnižja in najbolj protiljudska demagogija se odkriva v pisavi in govorih nekaterih »politikov«, ki izrabljajo ljudsko nevednost in protikapitalistično razpoloženje naroda v to, da napadajo Združno zvezo, katera ima ravno namen in nalogo, osvoboditi naše ljudstvo od zasebnega kapitala in oderuštva.

Če državne oblasti s svojimi »demokratskimi« voditelji ne znajo pravočasno oskrbeti prebivalstva s potrebnimi živili in ne izpolnijo svoje dolžnosti ni v toliko, da bi imeli navaden pregled čez našo produkcijo, potem naj politiko in javno upravo puste pri miru in naj ne skrivajo svoje nesposobnosti in lahkomiselnosti za Združno zvezo. Isto velja za ljubljanski magistrat.

Združna zveza, ki zastopa interese najširših plasti našega ljudstva, odklanja vsak izvoz, ki bi oškodoval prehrano naroda. Priviti pa moramo, da so to, kar združne ljudske organizacije danes ne morejo izvoziti, v postoterjeni meri izpeljali iz države privatni kapitalisti. verižniki in

drugi sleparji. O teh protiljudskih eksistencah, katerim so bile v Belgradu izdane tihotapske izvoznice, molči demokratsko časopisje. Da bi ostali krivci skriti, je treba zagnati šum, povzročiti zmedo pojmov in napadati v tej zmešnjavi druge.

Milijoni, ki so šli v žep verižnikov, je denar, ki je bil ukraden javnosti. Ta denar je izgubljen za državo in je izgubljen za široke plasti ljudstva, ki je zastopano v združnih organizacijah dežele. O tej plati izvoznic prosimo, da izpregovore raješ besedo demokratski veljaki.

Razna poročila.

Ameriški senat in Trogir.

LDU Split, 8. oktobra. (DDU) Italijanski listi z zadovoljstvom spremljajo živahno debato v ameriškem senatu zaradi dogodkov v Trogiru. — Senator News je vprašal mornariškega ministra, ali se je ameriška posadka izkrcala v Trogiru po naredbi angleškega admirala, in je izjavil, da intervencija Zedinjenih držav ni bila upravičena. Shermanu je odgovoril senator Hitchcock, ki je admiral Andrewsa v Splitu vzel v zaščito in dejal, da je izkrcanje bilo odredeno radi vzdrževanja reda v kraju, kjer je bila policija poverjena Zedinjenim državam. Senator Ormick je menil, da bi po krivdi Zedinjenih držav ta dogodek utegnil dovesti do italijansko-srbskega spopada. Senator Borrah je dejal, da je izkrcanje v Trogiru nepostavno. Hitchcocku sta odgovorila še senatorja Lodge in Moses.

LDU Split, 8. oktobra. (DDU) Včeraj je dospel v Zadar ameriški admiral Andrews iz Splita z velikim rušilcem in je delj časa konferiral s podadmiralom Milom. Sklepa se, da sta govorila tudi o italijanskem vpadu v Trogir.

Dunajski listi o pogodbi med Jugoslavijo in Avstrijo.

LDU Dunaj, 7. oktobra. (ČTU) Listi komentirajo kompenzacijsko pogodbo med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo ter pišejo: Sredi septembra je javnost doznala, da se je posrečilo skleniti z Jugoslavijo pogodbo za dobavo velike množine živil. Ta množina naj bi zadostovala za tri mesece. Že dejstvo, da jugoslovanske pošiljke niso dospele na Dunaj, je moralo zbuditi sum proti uspehu, ki so ga dosegli v Belgradu. Danes imamo pred seboj tiskano besedilo prave kompenzacijske pogodbe, sklenjene z državo SHS. Po pretehtanju njene vsebine prihajamo do zaključka, da je bilo nezaupanje popolnoma upravičeno. Predvsem je označba »kompenzacijska pogodba« nepravilna. Dočim predstavljajo živila, ki nam jih mora dobavljati Jugoslavija, vsoto okroglih 800 milijonov kron, določa pogodba, da mora Nemška Avstrija poslati v Jugoslavijo industrijske proizvode v skupnem znesku 300 milijonov kron. Ostanek 500 milijonov kron pa je poravnati ne v blagu, ampak v gotovini. Če hočemo nakupovati baš v Jugoslaviji, bi imelo to posebno vrednost le tedaj, ako bi Jugoslavlani jemali v plačilo naše krone, kar ne bi bilo popolnoma izključeno, ker je jugoslovanska krona v inozemstvu ravno tako malo vredna kakor avstrijska, ali pa ako bi Jugoslavlani hoteli Nemški Avstriji proti polnovrednim valutam prodajati ceneje kakor drugi inozemci. V resnici pa ni eno ne drugo. Nasprotno, jugoslovanska živila bodo — in ta bojazen izvirja iz določil kompenzacijske pogodbe — dražja kakor pa živila na svetovnem trgu. Poleg tega nam pogodba pri izbiri inozemskih valut še nalaga omejitve, katerim ne bi bili izpostavljeni na svetovnem trgu. Sklenila se je torej škodljiva pogodba, ki nas bo stala mnogo denarja in nam preprečila svobodno kretanje. Kakor je nezasiščana vsebina te kompenzacijske pogodbe, tako nečuvna je tudi njena oblika, v kateri se je sklenila. Nič manj kot šest jugoslovanskih ministrov je podpisalo to pogodbo. Kot pooblaščenec Nemške Avstrije pa jim je stal nasproti edino le Kniep. Kdo pa je Kniep? Dedič veletrgovine s sladkorjem, čigar edina legitimacija so zveze s trdsko Schöller, izvirajoče iz njegovega sorodstva, in z Zemljiško-kreditnim zavodom. In takega moža postaviti nasproti šestim jugoslovanskim ministrom v vprašanju, ki je življenjske važnosti za nemško-avstrijsko državo, je nevedno postopanje naše vlade, ki ga ni mogoče primerno označiti. Pogodba pe je tudi izpadla primerno takemu postopanju.

Politične novice.

— Jugoslovanski klub se smeje. »Naprej« pojasnjuje na temeljit in zelo jasn način politični položaj v državi; ponatiskujemo odlomek: »Slovenski klerikalci slikajo v svojih časopisih vso situacijo lažnjivo. Tu vemo: zakaj. (To dvopičje se posebno lepo vidi. Op. ur.) Gospodje so odločni nasprotniki napredka in seve veliki prijatelji reakcije. (Tu je zadeto jedro položaja. Op. ur.) Kdor sicer bere »Narodno politiko«, glasilo Hrvatske pučke

stranke, ki jo vodi Korošček oproda dr. Janko Šimrak, ve, da se na Hrvatskem klerikalci hudo prepirajo s stranko, ki jo predstavlja »Narodni klub«; v laseh so si na shodih in v časopisju, v parlamentu pa tvorijo opozicijski blok, ker so si v enem povsem sorodni, to je: v nazadnjaštvu proti nacionalističnemu gibanju. (Obžalujemo, da ne umemo biti tako nacionalistični kakor naši marksisti. Op. ur.) Tu v Belgradu se zaradi tega »Slovenca« in »Večernemu listu« že vse smeje (kakor vidimo, se dopisnik ne smeje. Op. ur.) celo v vrstah Jugoslovanskega kuba. Pa jim nič ne pomaga. Mi smo užaljeni, da se Jug. klub smeje in ga bomo prosili brzojavno, da naj se ne smeje. Vsaj nam ne.

— Gledališko vprašanje. V listu iz Ljubljane, namreč v nekem časopisju »Naprej«, smo zvedeli včeraj nekaj, o čemer ni do danes še nihče ni vedel, namreč za uspehe demokratsko-marksiistične vlade: »Vse grehe in napake devetih mesecev nesposobne vlade (sedela je v njem demokratsko-socialistična večina. Op. ur.) ni mogel popraviti Davidovičev kabinet. Gledališko vprašanje je uredil. Začel je z delom za izenačenje uradniških plač, lekarniška taksa se bo uredila tako, da bo prav. Savski most bo gotov (tudi mi vemo, da bo enkrat gotov. Op. ur.), finančno gospodarstvo se pa tudi ne da v šestih tednih urediti.« Gledališko vprašanje je tedaj edini velikanski uspeh te vlade. Drugo se pa bo že uredilo, da bo prav.

— Cenzura pisem! Dobro je še vsem v spominu, kako smo zmerjali vsi, ko je uvelod militarizem pismosko cenzuro. Počasi pa smo se celo nekako privadili nanjo. Po polomu je najprvo padla cenzura osebnih pisem, kar je tudi naravno, ker najnepotrebnejša stvar, se prva zavrne... Ali hidri odsekaj glavo in sedem še bolj grdih vzrast. Tudi cenzurna hidra se je zopet zbudila. Nič boljša, ne, mnogo slabjša. Če dobite zdaj pismo iz inozemstva je odprto. Ali brez znaka, kdo ga je odprl, brez žiga, sploh brez vsakega vidnega obvestila, da je cenzura imela svoj nos poleg. Če že odpira cenzura pisma in jih čita, kar sicer ni kulturno, ali je vendar moderno, naj bo že toliko prijazna, da jih tudi zopet zalepi in se legitimira z žigom. Kako pridemo do tega, da naša pisma lahko čita, ne samo vsiljiv cenzor, ampak za njim ves poštni in služniški aparat, če ravno hoče, seveda. Zahtevati moramo vsaj toliko oljke, da se naša cenzurirana pisma ne kažejo celemu svetu.

— Kam plovemo? Železniške razmere postajajo posebno na Hrvatskem in v Bosni in Hercegovini počasi popolnoma kanibalske. Povsod pomanjkanje osebja, povsod vedno manj ljubezni do dela — zakaj, spada v drugi oddelek, uslužbenci gotovo niso krivi tega. Vendar pa ne ni vidi, da bi oblasti kaj storile zoper te razmere. Iz Bosne in Hercegovine je odšlo (bilo iztirano?) tuje (po večini češko in poljsko) osebje. Kdo naj zdaj dela? Ne tajimo si resnice... Bosanec in Hercegovci ni uradnik in delavec, Ker torej ni ne uradništva, ne delavstva, se delo kupiči tako upravno kot ročno. Isto velja tudi za hrvatske proge, ki zaradi prehoda v Srbijo še mnogo bolj trpe. In zdaj preti tudi najboljše uravnanim program Jugoslavije — slovenskim — ista usoda. Naenkrat morajo oddati vse mlado uradništvo in delavstvo v vojake, ne oziraje se na potrebo v službi. Kdor je bil pod Avstrijo oproščen ali iz drugega vzroka ni služil, mora vreči puško na ramo, pa gremo! To ne gre, gospoda moja, če hočete red in uspeh! Železnica pa, ki ima največ interesa na redu, naj gleda, da se ta ne krši s takimi naredbami!

Dnevne novice.

— Pastoralna konferenca za Vrhniško dekanijo bo v sredo dne 15. oktobra 1919 ob 10. uri na Vrhniku.

— Ptuj. Odbor SLS za mesto Ptuj, ki se je nedavno konstituiral, prosi vse somišljenike stanujoče v mestu, da blagovolijo javiti svoje naslove tajništvu SLS minoritski samostan.

— Podpore dijakov za visokošolski študij. Za tekoče šolsko leto so se uredile kompetence za podeljevanje visokošolskih podpor sledeče: Za podpiranje tehnikov vseh strok se je ustanovila upravna komisija tehniško-visokošolskih fondov, ki posluje pri poverjeništvu za javna dela. Medicinci bodo dobivali podpore od upravne komisije medicinskih fondov pri Zdravstvenem odseku za Slovenijo in Istro. Za dijakke trgovskih strok je merodajna upravna komisija za prehodno gospodarstvo, oddelek za trgovino in obrt. Za podpore v svrhu študija na višjih kmetijskih, živinogospodarskih in gospodinjstvih šolah je pristojen fond za agronomski študij, ki ga upravlja Slov. kmetijska družba v Ljubljani. Poverjeništvu za uk in bogočastje bo odslej podeljevalo podpore le pravnikom, modroslovcem in dijakom, ki obiskujejo umetniške akademije in konservatorije. Dijaki naj se obračajo v podpornih zadevah na pristojna mesta, kamor je poverjeništvu za uk in bogočastje odstopilo vse

dosedaj pri njem vložene prošnje za podpore. — Poverjenik za uk in bogočastje: dr. Verstovšek.

— **Potni listi v zasedeno ozemlje.** Po odhodu italijanske misije, ki je v Ljubljani vidirala potna dovoljenja za zasedeno ozemlje, je bilo onemogočeno ali vsaj oteženo potovanje v to ozemlje. Radi tega je posredovalo ministrstvo zunanjih del preko kr. poslanstva v Rimu pri italijanski vladi, da se v bodoče potni listi, katere izdajajo naša oblastva, lahko vidirajo na meji Italije, odnosno zasedenega ozemlja.

— **Samo en del odgovora na pritožbe zoper Maribor.** Južna železnica je brez dvomno najbolje urejena v celi kraljevini SHS. Obtožbe, ki jih hrvatski dopisnik prinaša proti Mariboru, so popolnoma neutemeljene, kolikor se tičejo železniške uprave. Temeljni vzrok so kanibalske razmere v Zagrebu pri carini, kjer je zametek, ki ne prepušča ne gori in doli. Rezventega se prav po madžarsko podkupuje, tako da pridejo na vrsto k odpremi in k razkladanju samo vozovi, za katere se dobro plača. Vsak dan je mogoče odpeljati iz Maribora samo toliko hrvaškega tovara, kolikor ga prevzame Zagreb drž. kol., ker pa je to bore malo, se seveda nabira v Mariboru in dela zapreke. Da je carina v Špilju in Mariboru vsega kriva, o tem ni dvoma, ali pri carini nima železnica ničesar opraviti, tudi ni slovenska. Pri carini se tehta vse z lekarniško tehtnico, kar vsakdo sam lahko vidi, če dobi v roke carinske pobotnice, kjer so posamezna zacarinjena stviri, ki tehtajo 25 dkg, n. pr. pri zdravilih. To je en del odgovora, ker mi vse ni pristopno, drugi del bodo gotovo dali drugi činitelji. Železniška uprava ga je že dala, ker je odredila odposlati v 24 urah vse tovar za Hrvaško brez oziroma na posledice — na hrvatskih progah seveda.

— **Brzovlak števil. 6a-6 proti Dunaju** ne vozi, kakor je bilo prvotno določeno, vsak torek, četrtek in soboto, ampak vsak ponedeljek, sredo in petek. Nadalje vztraja brzovlak 5-5a in 6a-6 do Trsta in iz Trsta. Brzovlak števil. 5 z Dunaja dne 8. oktobra vozi prvič do Trsta in brzovlak št. 6a iz Ljubljane prvič v sredo, dne 8. oktobra in iz Trsta v petek, dne 10. oktobra na Dunaj.

— **Protest radi umirovljenja bogoslovnikov profesorjev.** Dne 5. t. m. se je v Zagrebu vršil sestanek zagrebske duhovščine, na katerem so razpravljali o upokojitvi treh bogoslovnih profesorjev na zagrebskem vseučilišču. Sprejeli so s 30 proti 2 glasovoma izjavo, v kateri obsojajo postopanje nekaterih profesorjev na bogoslovni fakulteti kot krivično in nečastno. Poslali so spomenico tudi merodajnim cerkvenim oblastem.

— **Prijave v inozemstvu naloženih vsot.** Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani je na vsa poverjeništa in oddelke deželne vlade, poverjeništa in delegacije centralnih oblastev, ravateljstvo državnih železnic in komisariat ministrstva saobračaja v Ljubljani naslovilo nastopno okrožnico: Kr. ministrstvo za pošto in brzojav je odredilo z odlokom od 13. septembra t. l. števil. 19883, naj sestavi poštno in brzojavno ravateljstvo v Ljubljani v svrhu povračila od naših državljanov vložnih vsot v hranilnem prometu in naloženih vrednostnih papirjev pri poštini hranilnicah na Dunaju in v Budimpešti — točno statistiko na temelju popisa vseh lastnikov hranilnih knjižic, čekovnih računov in rentnih knjižic dunajske in budimpeštanske poštne hranilnice, kateri (lastniki) bivajo sedaj v tuokrožnem področju. V ta namen je poštino in brzojavno ravateljstvo v Ljubljani naročilo vsem podrejenim poštnim uradom, naj izdajajo v zadevi povprašujočim strankam v to svrhu prirejene plačilne tiskovine »Vprašalni listi«, katero mora stranka natančno izpolniti in do 25. oktobra t. l. izročiti najbližjemu poštnemu uradu. Obenem je poštino in brzojavno ravateljstvo v Ljubljani ukazalo podrejenim uradom, naj dajajo občinstvu in strankam vsa potrebna pojasnila in naj jim vobče pomagajo pri izpolnjevanju vprašalnih listov. Zaradi važnosti začetnega dela se p. t. vabi, da v svojem lastnem področju opozori vse oblasti in urade ter občine, ki so morebiti lastniki hranilnih knjižic, čekovnih računov ali varuhni naloženega denarja (depozitov), da v zgoraj imenovanem roku prijavijo svojo imovino oziroma terjatev pri najbližjem poštnem uradu.

— **Za urarje.** Obratno ravateljstvo družbe južne železnice Ljubljana bo oddalo v najem popravilo onih ur, ki se nahajajo v službenih prostorih naslednjih prog: Meja pri Špilju - Zidani most (všet.) — Zidani most (nevšet.) - Verda eventualno Postojne (nevšet.) — Od odcepa glavne proge pri Mariboru kor. kol. - Guštajna. Pragersko (nevšet.) — Kotoriba Dubrava. — Zidani most (nevšet.) - Sisak. — Gosp. reflektanti, ki morajo biti jugoslovanski državljani in jugoslovanske narodnosti, naj vpošljejo svoje prošnje do 20. novembra 1919. na Obratno ravateljstvo

družbe južne železnice oddelek II, v Ljubljani, kjer se tudi poizvedo pogoji.

— **Zemljepisne in zgodovinske slike iz kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Dodatek k čitankam za ljudske šole. Stavila H. Schreiner in Fr. Fink. Ta učna knjiga, ki je namenjena za vse razrede višje stopnje ljudskih šol, bo služila istočasno tudi za pouk v srbohrvaščini. Poverjenik za uk in bogočastje je odobrilo to učno knjigo za vse ljudske šole z odlokom z dne 17. julija 1919, št. 3193. Prodajna cena za izvod znaša 4 K. — Knjigo je založila »Jugoslovanska knjigarna« v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

lj Sestanek kat. nar. starešinstva se vrši jutri v petek ob 8. uri zvečer v srebrni dvorani Uniona. Poslej se bodo vršili starešinski sestanki redno vsak petek ob imenovanem času. — Dr. Božič.

lj Ljudski oder v Ljubljani. V nedeljo 12. t. m. ob pol 8. uri zvečer uprizori Ljudski oder dve veseligrigi: Rado Murnikovo: »Napoleonov samovar« in pl. Kotzebuejevo: »Raztresenica«. Vstopnice se dobe v predprodaji od danes dalje v trafiki gospe Modic v Kopitarjevi ulici (poleg prodajalne Kat. tisk. društva.)

lj Vojni ujetniki-častniki, ki so se vrnili se vabijo danes 9. okt. ob 19⁴⁵ uri na sestanek v gostilno pri »Mikužu« (Kolodvorska ulica), da se posvetujemo o pomožni akciji tovarišem, ki še zdihujejo v ujetništvu. — M. Škrianc, nadporočnik Petelin, poročnik Žitnik.

lj Občni zbor pevskega zbora »Glasbene Matice« se vrši v soboto dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer v pevski dvorani »Glasbene Matice« z običajnim dnevnim redom. — Odbor.

lj Slike iz Zagreba. V izlozbenem oknu Jugoslovanske tiskarne so izložene slike udeležencev blagoslovenih zastave Hrvatske kršćanske delavske zveze. Kdor udeležencev si hoče slike naročiti, naj jih kmalu naroči. Velike slike stanejo brez poštne 35 K, male (razglednice) po 4 K. Plača se naprej. Naročbe sprejema in izvršuje Jugoslovanska Strokovna Zveza, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje, levo. Ne odlašajte z naročilom!

Najnovejša poročila.

(Naša telefonsko poročilo.)

MINISTRSKA KRIZA.

Belgrad, 8. oktobra. Danes dopoldne je odpovala večina članov Jugoslovanskega kluba z dr. Korošcem v domovino, da poroča o parlamentarnem položaju in razkrinka intrige in laži demokratov. V Belgradu je ostala četvorica članov, da zastopa klub v vseh razgovorih.

Belgrad, 8. oktobra. Vladni komunikacije o vrnitvi Trifkovičevega mandata je ustvaril za rešitev krize naravnost brezupen položaj. Celo »Politika«, katere lastnik je samostalec, se nad tem komunicem zgraža. Konstatira, da je bil komunikesetavljen z znanjem in odobrenjem vlade, ostro biča dejstvo, da se s tem vlača krona v strankarsko borbo, kar je tembolj čudno, ker je Davidovičeva skupina doslej trdila, da so nove volitve ne samo oportune, ampak tudi neizogibne. »Politika« prerokuje demokratski zajednici: »Morda bo minilo manj časa, nego se nadejajo Davidovič in tovariši, ko se bogo prepričali, kaka napaka, da je napravljena.«

Belgrad, 8. oktobra. V parlamentarnih krogih se govori, da je sestavljen zloglasni komunikesvetozar Pribičević ob navzočnosti Davidoviča in Timotijevega in da je imel svoje prste zraven kraljevi tajnik Balugdič, ki se mu očita, da je krono obveščal pristransko.

Belgrad, 8. oktobra. Trifkovič je objavil v posebni izdaji »Samouprave« sledečji popravek: »Ko sem Nj. kralj. Visočanstvu prestolonasledniku poročal o vsem, kar sem ukrenil glede sestave vlade, sem izjavil, da ne bom uspel s sestavo koncentracijske vlade, da pa sem prepričan, da bo mogla vlada, ki sem jo sestavil, delati z Narodnim predstavništvom. Nadalje sem izjavil: Ako vlada ne bi mogla delati, bo padla v parlament. Priznam, da bi se v tem slučaju padec vlade vršil po verjetno precej ostri debati in sem rekel, da verujem, da bi se po tem padcu sporazum med nasprotnimi skupinami lažje dosegel, kakor je to sedaj mogoče. Skupine bi se prepričale na oči, da ne more vsaka zase, druga brez druge vladati in bi bile primerane k vzajemnim koncesijam in sporazumu.«

Nj. kralj. Visočanstvo prestolonaslednik ni uvaževal teh mojih razlogov in jaz sem tedaj rekel, da ako nima Nj. Visočanstvo kake druge rešitve ali nima kake druge indicirane osebnosti za sestavo vlade po nameri Nj. kralj. Visočanstva, potem bi ostalo to, da se doseže po volitvah, Visočanstvo prestolonaslednik je javil, da je to zelo neugodno v sedanjih razmerah in jaz sem si to misljenje Nj. Visočanstva takoj prisvojil, kačoč, da volitve v mirnem

času razgibljejo vse sloje državljanov in predstavljajo takorekoč neke vrste malo meščansko vojsko. Tem težje bi se vršile sedaj.

Naloga Nj. kralj. Visočanstva, se nisem držal v toku pregovorov in dela, to je točno, ker mi kratak čas in nujnost rešitve krize tega niso pripuščale. Medtem sem g. Balugdiča, kralj. srbskega poslanika, ki vrši dolžnost dvornega ministra, redno o vsem obveščal. Objava ministrske liste (katera obenem ni bila v vsem točna) je bila po plakatih od strani uredništva »Pravde« izvršena brez moje vednosti in odobrenja. — Belgrad, 7. oktobra 1919. Trifkovič.

Belgrad, 8. oktobra. V posebni izdaji »Samouprave« je objavljen članek, v katerem je opisan natančen potek krize in postopanje demokratske zajednice in njeno zavlačevanje krize mirno in stvarno, ki pa tem huje zadene. Članek je zbudil v parlamentarnih krogih in med občinstvom veliko pozornost.

Belgrad, 8. oktobra. »Tribuna« piše: »Danes popoldne bo g. Pavlovič vrnil kroni mandat, ker ni mogel izvršiti misije, ki mu je poverjena. Vse opozicionalne stranke so ostale na svojem prejšnjem stališču, ki je bilo Pavloviču javljeno že pri njegovem prvem poskusu, da sestavi svojo vlado. Opozicija je odklonila svoj vstop v vlado, ki bi jo sestavil Pavlovič. Zanimivo je, da je Pavlovič zdaj tudi sam priznal, da mu je bil mandat za sestavo vlade prvokrat na predlog demokratske zajednice poverjen. Pa še bolj zanimivo je, da demokratska zajednica tedaj ni smatrala, da je to neparlamentarno. Najzanimiveje pa je, da se uradno nikakor ni smelo priznati, da je bil Pavloviču zares tudi sedaj poverjen mandat za sestavo vlade.«

Belgrad, 8. okt. Pavloviču se ni posrečilo sestaviti širšega kabineta, vendar še danes ni vrnil mandata, ker še ni dobil od vseh klubov končnega odgovora, čeprav mu je znano, kakšno razpoloženje da vlada v večini parlamenta proti njemu kot eksponentu demokratske zajednice. Danes zvečer je opozicionalni blok sklenil, da mu da jutri skupen odgovor. Jugoslovanski klub je, kakor že javljeno, zase že v torek naznanil Pavloviču svoje stališče.

WILSON.

LDU Haag, 8. okt. (DKU) »Nieuws Courant« poročajo iz Washingtona: Ker sta bila k Wilsonu poklicana sloviti očesni zdravnik dr. Schweinitz in živčni zdravnik dr. Dercam, se domneva, da je bolan Wilson tudi na možganih, ker kažejo boleznj v možganih čisto simptome v očeh. Specialisti pravijo, da za organsko bolezen možganov ni nobenih znakov.

LDU Amsterdam, 8. oktobra. (DKU) Glasom »Pressbureau Radio« poroča »Associated Press«: Polkovnik House je sporočil, da bo Wilson po ratifikaciji nemške mirovne pogodbe sklical sejo industrialnega sveta zveze narodov v Pariz. V tej seji se bodo pečali samo z vprašanji saarske kotline.

LDU Newygrk, 7. oktobra. Bolezen predsednika Wilsona vidno vpliva na politični položaj. Govori Wilsonovih nasprotnikov ne vzbujajo več osebnih žaljk. Sodi se da bo mirovna pogodba v kratkem odobrena.

REŠKO VPRAŠANJE PRED RESITVIJO.

LDU Bern, 8. oktobra. (DKU) Kakor poroča »Secolo«, se bo Reka udeležila italijanskih volitev. Glasom »Italie« se bliža reško vprašanje rešitvi, kar sklepajo iz tega, da bodo Badogliove čete zamenjale D'Annunzieve prostovoljce. Badoglio bo v sporazumu s pariško konferenco zasedel Reko.

LDU Berlin, 8. okt. (DunKU) »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Curiha: Vesti o Reki si deloma nasprotujejo. Dočim je po eni strani razširjeno mnenje, da bo kriza kmalu rešena, namigava »Corriere della Sera« na neki nov dogodek, ki ne zadeva le Italije, nego vse zavezničke in ki je za skrajno kočljivo mednarodni položaj zelo vznemirljiv.

Orlovski vestnik.

Seja predsedstva in vaditeljskega zbora Orliške Zveze dne 2. oktobra 1919. Navzoče so bile skoro vse odbornice, le sestre, ki nimajo ugodne železniške zveze niso došle, dasiravno so želele zvedeti ukrepe seje. Zategadelj se bodo sklepi naših sej vedno poročali v Orlovskem Vestniku in po potrebi tudi po okrožnicah. Na vsake tri mesece bo pa izredna seja, pri kateri se bodo razpravljale velevažne zadeve in želimo, da se teh udeležijo vse odbornice. Debatiralo se je, ali bi bila »Slovenka« naš mesečni list, ali bi imele »Mladost« skupno z brati Orli. Vsled raznih pomislekov in prevdakov se nismo odločile za nobenega. Sklenilo se je tudi, da se medseboj Orli in Orlice, če niso osebno znani, ne tikajo, temveč vikajo; a vendar se nazivljajo sestra oziroma brat. Vsak od-

sek Orlic, ki je poslal kako sestro na vadiateljski tečaj, mora iz svoje srede izvoliti načelnico in ta mora sama učiti in voditi vso telovadbo. Le v odsekah, kjer ni nobena izmed članic izučena, sme začasno učiti načelnik tamošnjih Orlov. Kadar telovadijo Orlice, tedaj ni dovoljen vstop v telovadnico bratom Orlom. Sploh naj se potruji vsak odsek Orlic, da bo kolikor mogoče samostojen. Pokažimo, da tudi same kaj zmoremo! Zdrave!

Narodno gledališče.

Opera.

9. oktobra, četrtek: »Dijak prosjaka«. Abon. A.

10. oktobra, petek: »Pikova dama«. — Abon. D/R.

11. oktobra, sobota: »Manon«. Abonement B.

12. oktobra, nedelja: »Dijak prosjaka«. Izven abon.

Drama.

9. oktobra, četrtek, ob 3. uri popoldne dijaška predstava »Dnevi našega življenja«. Izven abon.

9. oktobra, četrtek, zvečer: Zaprt.

10. oktobra, petek: »Striček Vanja«. Abon. C.

11. oktobra, sobota: »Tata«. Abon. E.

12. oktobra, nedelja, ob 3. uri popoldne: »Favna«. Izven abon.

12. oktobra, nedelja, zvečer delavska predstava »Dnevi našega življenja«. Izven abonementa.

Prosveta.

pr »Manon«, ki se je iz lanskega repertoarja letos zopet ponovila, je nesla ime svojega očeta precej daleč okrog po svetu, vendar bi za svojo osebo dal prednost njegovemu »Zonglerju«, h čemur me nagiba občutek, da je »Zongler« v dramatičiji enotnejši in da ima glasba v sebi več globoke čustvenosti. V »Manon« se glasba giblje med značajem, kakoršen bi bil ugoden za komično opero, in med značajem serijozne opere. V obeh značajih je Massenet napisal mnogo lepega. Med drugim sta posebno lepa oba kosčka, ki ju pojeta Manon potem, ko njen ljubovnik odnese pismo iz sobe, in pozneje on sam, ko se pripravi da bi večerjala. Ob dva sta skrajno fino izdelana in sta bila od obeh predstaviteljev tudi dobro peta. Razen teh mest je še mnogo drugih, večinoma manjših, ki so polni duha ali izkrenosti, kakor se po prvih teh dveh lastnosti odlikuje uvodna glasba nekaterih slik. Koliko so letošnje uprizoritve prekosile lanske, ne znam povedati, ker pri lanskih nisem bil prisoten, a mnogo slabše upam, da niso bile, vsaj glede izvajanja orkestralnega parta. Ne da je bilo letošnje izvajanje ravno slabo, (še tega bi nam bilo treba!) ali povernost se kaže na zelo pogostih mestih. Kar se tiče tempov, moram opomniti, da tu vsaj niso bili tako pretirani. V pevskem oziru je bila, bi rekel, skoraj najboljša gđ. Thalerjeva, dasi si človek s tem ne more sprijazniti, da v izgovorjavi sočasnika »s« in »z« med seboj meša. Z g. Drvoto smo topot takorekoč lahko zadovoljni. Če bi g. Levor opustil ono silno prepoudarjenje glask, ki mu bo, če gre tako dalje, postalo druga natura, bi bil lahko mnogo bolj zadovoljivo izpel svoj del. Ostale vloge so bile zasedene več ali manj dobro. G. Čermák je pel kar se da po domače. V igralškem oziru je bila predstava šibkejša. Videli smo preveč igranja in nepotrebnih kretanj, a premalo smotrenosti, kar je posebno motilo pri glavnih dveh osebah. Vendar je opaziti (če že pri vseh ne, vsaj pri nekaterih), da se igrati in peti vsaj poskuša. Če se že ne posreči, kaj moremo navsezadnje zato!

Marij Kogoj.

pr Pregled poštinih in brzojavnih pristojbin je ravnokar izšel v III. izdaji, ki vsebuje tudi najnovejše določbe glede inozemskih pristojbin potom telefonske takse vse v jako pregledni obliki sestavljeno in popolnoma zanesljivo izračunjeno. Naroča se pri vseh poštinih uradih v področju ljubljanskega ravateljstva, ali pri izdajatelju, višjem poštnem oficijalu K. Tiedengruberju pri poštnem ravateljstvu v Ljubljani. Cena pregleda je 2 kroni.

Aprovizacija.

a Aprovizacija. V četrtek dne 9. t. m. (od 9. ure dalje) se bo prodajalo na prosti stojnici manj vredno toda zdravo in vitno meso ene krave. Cena za kg 7 kron.

Gospodarske novice.

g Naša sladkorna industrija. Pomankanje sladkorja v naši državi prav dobro čutimo. Sladkor smo dobavljali prejše čase večinoma iz sladkornih tvornic na Češkem. Splošnosti ni znano, da imamo v naši državi sladkorne tvornice v Belgradu, Velikem Bečkereku, v Novem Vrhasu in v Crkvenki. Tvornice delajo pod nadzorstvom države, toda ker niso dobile

toliko premoga, kolikor so ga potrebovale, niso izdelale 1200 vagonov sladkorne pese in zginito je nad 18 milijonov kron narodnega premoženja. Sladkor, kar so ga izdelale še tvornice, se je moral prodajati po 4.50 K kilo; toda ker imamo postave proti draženju, so si znali izdelani sladkor pridobiti tvorničarji likerjev in kandidov, ki so plačevali 30 do 40 kron za kilo. Letos so sladkorni tvorničarji zahtevali od vlade 4 do 5 tisoč vagonov premoga, da si zagotove obratovanje; vlada je tudi vsaki sladkorni tvornici obljubila 80 vagonov premoga za avgust in 300 za september, toda dobili niso niti še vagona nakaznega. Tvorničarji sladkorja pravijo, da si sicer lahko sami preskrbe premog, toda tega ne store drugače, kakor da jim vlada dvoli svobodno določevanje cen sladkorju.

g Podrobnosti glede trgovskih kreditov v trgovini z Anglijo. Ministrstvo trgovine in industrije sporoča trgovski in obrt-

niški zbornici v Ljubljani, da je v angleškem trgovinskem ministrstvu ustanovljen poseben oddelček za eksportne kredite (naslov oddelka je: London 10, Basinghall-street EC 2 2), kateremu je stavljen na razpolago fond 26 milijonov funtov šterlingov in ki ima nalogo, dvigniti angleški izvoz v Jugoslavijo, Rumunijo in Poljsko. Ta vsota se pa ne bo uporabljala morda po gotovem ključu za posamezne dežele, amok bo razpolagal ž njo omenjeni urad po lastnem preudarku, in je zato v interesu naših importerjev, da se čimprej pobrigajo za to akcijo. Kredit se bo dovoljeval samo na podlagi garancije. Kot garancija se bodo sprejemale v depozit a) avstrijske krone (začasno), b) srbski dinarski bankovci, c) srbski, oziroma jugoslovanski drž. papirji, in sicer po kurzu na glavnih borzah. Ko bo dognana borzna vrednost teh valut in vrednostnih papirjev, se bo v vsakem pojedinem primeru določilo, koliko

odstotkov te vrednosti tvori zadostno garancijo za kredit. Pri tem se bo upoštevalo tudi kurzo valovanje teh papirjev. Na kupec bo moral podpisati kot akceptant menico na tri ali šest mesecev, ki jo bo trasiral nanj britanski prodajalec. To menico bo prodajalec doposlal naši banki, pri kateri ima naš kupec položiti depozit v tekoči valuti ali v državnih obligacijah v zadostni vrednosti za zavarovanje izplačila one vsote, na katero se menica glasi. Ako banka pristane na to transakcijo, vzame menico v svoj portfelj in sprejme garancijo v depozit, je s tem ta kreditna transakcija izvršena in intervencija angleške vlade je nepotrebna. Ako pa banka iz kateregakoli vzroka ne pristane na to transakcijo, mora obvestiti omenjeni novoustanovljeni urad in mu poslati akcept našega trgovca z njegovo garancijo v kronah, dinarjih ali državnih obligacijah; v tem primeru bo ta urad izplačal angleškega

prodajalca v gotovem denarju, pridržal akcept našega trgovca v svojem portfelju in svoječasnno menico vnovčil. — K temu je še pripomniti, da angleško trgovinsko ministrstvo polaga važnost na to, da bi se po možnosti angleški fabrikati prodali proti kompenzaciji v naših surovinah, s čemer bi odpadla potreba gori omenjene kreditne intervencije. V to svrhu pa bi bilo treba, da se naši importerji in eksporterji organizirajo.

Nova zobna pasta. Lekarna v Brežicah je začela izdelovati novo antiseptično Ito-pasto za zobe. Ito-pasta, prvi domači produkt v tej stroki, nadkriljuje vse podobne preparate po kakovosti in učinku in je mnogo cenejša. Oprema je okusna in higijenična (prave cinaste tube). Prodaja se v vseh lekarnah, drogerijah in modnih trgovinah, na debelo pa v lekarni pri »Srebrnem Sokolu« v Brežicah.

Proda se, postelja z nočno omaro in žimnico na peresih, nekaj posteljne oprave, zavese, starinska ura in razna drobnjava. Prisojna ulica 3, I. nadstropje, vrata št. 4.

Dekle za vsako delo se sprejme za takojšnji nastop. Vprašati: Sp. Šiška št. 91, II. nadstropje levo.

Gospodinja, večja kuhe in vsega gospodinjstva, išče mesta najraje h kakemu župniku ali tudi drugemu gospodu. Naslov pri upravi pod št. 5972, ako znamka.

Išče se proti mesečni plači prazna soba v bližini Karlovske ceste. Cenjene ponudbe na upravnishvo »Slovenca« pod »Soba«.

Prašički, mladiči, sedem tednov stari, lepi, za plemo so na prodaj. Stara pot št. 3, Ljubljana.

Lokal za Irgovino z usnjem se išče v kakem mestu ali trgu za takoj. Ponudbe na upravnishvo »Slovenca« pod šifro »Lokal za usnje«.

Šivilje, moškega perila dbe trajno delo v trgovini perila Hed. Šaro, Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

Kosilsterne posode od ameriškega petroleja kupuje SEVER & KOMP. Ljubljana, Wolfova ul. št. 12.

Urarski vajenec se sprejme pri F. Čuden Sin, nasproti glavne pošte v Ljubljani.

Krojaškega pomočnika sprejme takoj, ki bi znal urezovati. Anton Zavodnik krojaški mojster v Kranjski gori.

Spretna sobarica ne nad 25 let, pri kupne zunanosti, ki zna tudi šivati in likati, se išče k finejši rodbini. Oglasi naj se med 2. in 3. popoldne Miklošičeva c. 16, 2. nadstropje.

Vino s hrvatskega in štajerskega, o zemlja, posebno iz Ptujkega, Ormoškega in Ljutomerskega okraja vsake vrste, vsake cene in najfinejše kvalitete se vedno dobi pri A. Stein-scheggu v Rogaški Slatini.

Potrtilim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretržno vest, da je naš ljubljani sin, brat in stric, gospod

Ludovik Knez

dijak VI. gimnazijskega razreda

dne 7. oktobra 1919 po kratki mučni bolezni, prevlečen s sv. zakramenti za umirajoče, v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega se vrši danes ob pol 4. uri pop. iz hiše žalosti Zeljarska ul. 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. Jurij pod Kumom, 9. X. 19.

Globoko žalujoča rodbina

Kuez.

Potrtili globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretržno vest, da nam je Vsemogočni poklical k sebi našega nad vse ljubljene, nadbudnega sina ozir. bratca

Maksimilijana.

Podlegel je dne 8. t. m. ob 3. jutraj kruti bdleznj po kratkem a zelo mučnem trpljenju.

Pogreb nepozabnega bo v petek dne 10. t. m. ob 2. uri pop. iz hiše žalosti, Zeljarska ulica 4 na pokopališče k sv. Križu.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1919.

Franco, Doroteja, Julijana brat in sestre.

Franco in Julijana Moser stariši.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

5966